

terende prestatie verkregen. De rol bestaat uit korte tot zeer korte momenten, en telkens moet de actrice in een totaal andere gevoelsfeer zijn. Het vergt een grote concentratie en een diepgaande analyse van de tekst. In het tweede deel leidt haar rol haar naar een moment van volslagen hysterie. Wat ze hier als staaltje van toneelkunst te zien geeft, is zelden in Vlaanderen vertoond. Men kan alleen maar hopen dat men in het NTG nu eindelijk door heeft dat men haar al die jaren wat te veel in de schaduw heeft laten staan van collega's met minder talent. Wie een Kristin van deze klasse op de planken kan neerzetten, heeft nog veel in zijn mars.

Tegenover haar stond Herman Coessens. Al is dat acteren op een ander niveau, toch hielp de afwezigheid van charisma de acteur om binnen deze tekst juist te functioneren. Als de wat oudere leraar-met-problemen werkte zijn grijsheid perfect als klankbord voor het grillig passionele van Chris Thys.

Ook in de vormgeving had Jean-Pierre De Decker, tezamen met Marc Cnops, een reeks opvallend juiste oplossingen gevonden. Strauss schrijft in korte scènes, zodat zijn tekst veel weg heeft van een filmscript. Door het gebruik van een bewegende lichtbank heeft De Decker dat syntactische probleem een voortreffelijke, vloeiende vorm gegeven. Het decorontwerp zelf speelde op hyperrealisme (de kamer van Martin), opgenomen in een abstracte suggererende ruimte (het stadion van Olympia). Het tweede deel was drastisch symbolisch. Er werd wel wat veel met bloed op het achterdoek omgesprongen, en hoe sterk het laatste beeld ook was (waar Kristin door een scheur, die duidelijk een vagina oproept, naar buiten treedt – dat de vrouwelijke aantrekkingskracht hier als een kooi en een noodlot wordt beklemtoond, is één van die typische vrouwenhaterige trekjes die Jean-Pierre De Decker niet achterwege kan laten), toch was het te veel schatplichtig aan Manthey's decor voor *Ōdipus* (wat gelukkig (?) maar een schaars deel van het Gentse publiek gezien heeft.)

Dit was een schitterende voorstelling, zonder meer.

Johan Thielemans

DE REISGIDS

Auteur: Botho Strauss; regie: Jean-Pierre De Decker; decor en kostuums: Marc Cnops; licht: Jan Gheysens; spelers: Chris Thys, Herman Coessens, e.a. Gezien op 8 november 1986 (première) in het NTG.

Hilde Van Mieghem en Marilou Mermans in "Op zoek naar jezelf" (KNS)

KNS Antwerpen

Op zoek naar jezelf

Trovarsì, *Op zoek naar jezelf* is een van de laatste en minder bekende werken van de Italiaanse auteur Luigi Pirandello: geen gemakkelijk stuk, omdat de aan Pirandello zo eigen verstrengeling van toneel- en "echte" realiteit hier op bijzonder subtiele en complexe wijze werd uitgeschreven. Een verhaal is er nauwelijks; de personages wisselen hoofdzakelijk bedenkingen uit. Een actrice, Donata Genzi, stelt zich fundamentele vragen over zichzelf, over haar beroep, over oprechtheid en onoprechtheid in het leven; vragen die haar de afgrond nabij brengen. De personages uit het stuk dat zij op dat moment speelt, en die welke de betrokken episode van haar werkelijke leven bevolken, vloeien in Pirandello's schrijftuur in elkaar.

Wanneer Donata met de werkelijke (?) liefde van een man, Eli Nielsen, geconfronteerd wordt en gedwongen wordt te kiezen tussen die relatie en het toneel, kiest zij op het bevrijdende moment voor het laatste: niet uit drang naar succes of vanwege de glamour van een carrière, maar wel omdat het beroep van actrice voor haar een permanente zoektocht inhoudt naar de essentie van haar eigen bestaan. Zoals steeds bij Pirandello is elke romantische liefdesopvatting afwezig. Het stuk is een onderzoek naar de diepere structuren van het menselijk gedrag in de liefde en in het acteren, waarbij de worsteling van

het zoeken naar de waarheid steeds aanwezig blijft. Donata tot Eli: "Om het leven te vinden, op die manier, weet je wat ik daarvoor heb moeten doen? Zoeken en nagaan en invoelen in andere wezens die er vol van zaten."

Met deze worsteling als uitgangspunt hebben de KNS-acteurs o.l.v. de Franse regisseur Jean-Pierre Bouvier, voor het eerst dit seizoen een voorstelling neergezet waarbij de risico's van het artistieke bedrijf niet uit de weg werden gegaan: eerst en vooral is er de keuze voor een vrij onbekend en moeilijk stuk; en ten tweede heeft Bouvier naar een gekunstelde speelstijl gezocht, die de acteurs uit de dagelijkse routine van een uitgewoond naturalisme kon halen.

Zowel de zeggings- als de gestiek van de personages bezitten een grote mate van artificialiteit: op de beste momenten van de voorstelling groeit ze uit tot een door de acteurs geassimileerde teken-taal; op vele andere ondergraaft haar onnatuurlijkheid de geloofwaardigheid van het spel; de kunstmatige aanpak heeft echter wel als gevolg dat de acteurs er in hun gedrag onwennig mee omspringen, niet kunnen terugvallen op zekerheden; in dit gevecht wordt een fragiele vorm van artistieke oprechtheid zichtbaar. De voorstelling staat of valt met de concentratie van de acteurs, met hun inzet van het ogenblik. Maar hoezeer ook de gekunsteldheid dwingt om elk woord van de tekst opnieuw nauwkeurig te beluisteren, toch vereist de schrijftuur van Pirandello dat er af en toe een vorm van echt en spontaan zijn/acteren door de verschillende lagen van (on)waarachtigheid en (on)geloofwaardigheid doordringt.

Die spontane schichten ontbreken in het spel van de acteurs, maar ook in het regieconcept waren zij blijkbaar niet opgenomen: Donata's laatste bevrijdende monoloog wordt op even gekunstelde wijze uitgeschreeuwd als haar andere replieken; aan het slot van het stuk slaat Bouvier zijn eigen visie stuk, wanneer hij (verleid door de technische capaciteiten van het Antwerpse plateau?) in een Hollywood-effect het decor in de grond laat zinken en Donata in een voorgereiden zwarte Amerikaanse slee laat verdwijnen, terwijl de andere personages toekijken; op het gasdoek dat de scène-opening afsluit, wordt – ondersteund door filmmuziek – "The End" geprojecteerd. Dit beeld suggereert dat Donata voor een glamour-en-glittercarrière kiest. Bij Pirandello blijft ze met haar slotwoorden: "De enige waarheid is dat iedereen zichzelf moet maken. Zich maken. En pas dan: zich vinden", in een geheel leeg theater achter.

Ondanks de verschillende tekortkomingen betekent deze voorstelling voor KNS toch het begin van het overwinnen van de routine door een artistiek werken, een eerste terugvinden ook van soberheid en goede smaak.

Marianne Van Kerkhoven

OP ZOEK NAAR JEZELF
auteur: Luigi Pirandello; regie: Jean-Pierre Bouvier; vertaling: Dolf Verspoor; decor en kostuums: Charlie Mangel; met: Hilde Van Mieghem, Guy Van Sande, Marilou Mermans, Karen Van Parijs, Martin Van Zundert e.a. Gezien op 17 januari (première), in de Antwerpse stadsschouwburg.